

Họ và tên: Hoàng Phạm Thùy Anh

Lớp: 11 Berlin

NHÂN QUYỀN PHƯƠNG TÂY VÀ PHƯƠNG ĐÔNG CÓ GÌ KHÁC BIỆT?

I. Giải thích về nhân quyền

1. Khái niệm nhân quyền

Nhân quyền, hay còn gọi là quyền con người, đó là những quyền tự nhiên của con người và không thể bị tước bỏ bởi bất cứ ai và bất cứ chính thể nào. Theo định nghĩa của Văn phòng Cao ủy Liên hợp quốc, nhân quyền chính là những bảo đảm pháp lý toàn cầu, có tác dụng bảo vệ các cá nhân và các nhóm đối tượng phải đối mặt và chịu đựng những hành động hoặc sự bỏ mặc, làm tổn hại đến nhân phẩm, quyền tự do cơ bản của con người.

Quyền con người là các đặc quyền tự nhiên, bắt nguồn từ phẩm giá vốn có của tất cả mọi người, được cộng đồng quốc tế và quốc gia thừa nhận, tôn trọng, bảo vệ, bảo đảm bằng hệ thống pháp luật quốc gia, quốc tế. Ta còn có thể hiểu được rằng, “nhân quyền tối thượng” là quyền được sống trong môi trường trong lành, an toàn. Khi ấy mỗi cá nhân đều có khả năng để phát huy trí tuệ, năng lực của bản thân, cũng như được bảo vệ cả về tính mạng, danh dự, nhân phẩm.

2. Lý do chọn đề tài về nhân quyền phương Tây và phương Đông

Nhân quyền là một trong những vấn đề thu hút nhiều sự quan tâm, đặc biệt là đối với giới trẻ, những người sống trong xã hội mà con người liên tục đặt ra những mưu cầu về sự bình đẳng. Nhiều người cho rằng, nhân quyền ở mỗi quốc gia hay khu vực còn phản ánh rất rõ về trình độ phát triển về kinh tế, xã hội và văn hoá. Những nơi cho ta được toàn vẹn về nhân quyền, cho ta được sống trong sự lành mạnh để ta có thể phát triển

được bản thân chính là môi trường lý tưởng nhất cho ta sinh sống, an cư lạc nghiệp. Chính vì vậy mà câu chuyện nhân quyền không chỉ dừng lại ở việc bảo vệ quyền lợi bản thân, mà còn phản ánh rất nhiều các khía cạnh ở các quốc gia, khu vực.

Nhân quyền tưởng chừng như là một khái niệm chung ở tất cả các nơi, nhưng thực chất, nhân quyền còn phụ thuộc nhiều vào các yếu tố khác: tôn giáo, chính trị, văn hoá, xã hội, kinh tế, lịch sử,... Vô hình chung, chính điều này đem đến hai thái cực hoàn toàn khác nhau của nhân quyền tại hai khu vực phương Tây và phương Đông. Trong văn hoá phương Tây và phương Đông đều có nhân quyền hay quyền con người được thể hiện rõ nét, chỉ là theo hai cách diễn giải và niềm tin khác nhau. Chính vì vậy, việc đưa nhân quyền phương Tây và phương Đông ra so sánh có thể là hơi “khập khiễng”, tuy vậy, chúng cũng có thể cho ta mở rộng quan điểm và góc nhìn đối với nhân quyền trên thế giới. Từ đó việc kết hợp và hài hoà, tìm ra điểm chung chính là cách tốt nhất giúp chúng ta sử dụng nhân quyền một cách đúng đắn.

II. Giải thích về nhân quyền ở phương Tây và phương Đông

1. Nhân quyền ở phương Tây

Người phương Tây có xu hướng bày tỏ quan điểm và cảm xúc một cách rõ ràng. Họ cũng có xu hướng nhìn nhận bản mình một cách khách quan và thẳng thắn. Chủ nghĩa cá nhân được người phương Tây ưa chuộng. Chính vì thế mà đối với họ, mỗi con người đều là một cá thể phải có chính kiến của riêng mình và chính kiến đó cần được mọi người tôn trọng. Hay nói cách khác, trong nhân quyền, họ có quyền được yêu cầu người khác phải tôn trọng cái “tôi” cá nhân của họ. Đây cũng có thể coi là một nét đặc trưng trong phong cách sống của người phương Tây.

Nhân quyền ở phương Tây đồng nghĩa với việc mỗi người, mỗi cá nhân, cá thể đều có quyền coi mình là trung tâm và họ có quyền được đối với thế giới xung quanh mình. Điều này xuất phát từ nhiều yếu tố, nhưng trong số đó không thể không nói tới ảnh hưởng của chủ nghĩa tư bản lên người dân phương Tây. Đối với họ, quan hệ giữa quyền

và lợi ích cá nhân phải được xác định cũng như phân chia một cách chính xác, rõ ràng. Trong nhân quyền phương Tây, họ cho rằng, có thể theo đuổi, thực hiện các lợi ích của mình một cách không hạn chế, nhưng không được vi phạm các quyền và lợi ích hợp pháp của những người khác hay nói cách khác là phải tôn trọng quyền và lợi ích của tất cả mọi người.

2. Nhân quyền phương Đông

Trái lại, truyền thống văn hóa ở các nước phương Đông lại cho rằng, nhân quyền cần được hướng vào những nhân tố như tính đoàn kết cộng đồng, lòng khoan dung, tôn trọng quyền lực nhà nước. Một cách sâu sắc hơn là sự tôn trọng danh tiết, phẩm giá con người. Đó là những gì người phương Đông cho rằng chúng là giá trị bền vững trong việc xác định và thực hiện nhân quyền ở các nước phương Đông.

III. Những sự khác biệt giữa nhân quyền phương Đông và phương Tây - Chủ nghĩa cá nhân ở phương Tây và chủ nghĩa cộng đồng ở phương Đông trong nhân quyền

Có nhiều yếu tố đặc trưng của mỗi khu vực mà tạo nên sự khác biệt trong thực tiễn thực hiện nhân quyền ở phương Tây và phương Đông, như các yếu tố về trình độ phát triển kinh tế, chính trị,... Bởi vậy việc thừa nhận những khác biệt của những văn hóa khác nhau thật vô cùng quan trọng trong thế giới hiện đại ngày nay, văn hóa phương Đông và phương Tây đều có những giá trị quý giá, mà nhân quyền thì được xây dựng trên quy tắc căn bản là tự do và dân chủ.

Như đã đề cập ở trên, nhân quyền phương Tây có xu hướng đề cao chủ nghĩa cá nhân và ngược lại, nhân quyền phương Tây có xu hướng theo chủ nghĩa cộng đồng. Đây là hai chủ nghĩa với quan điểm đối lập với nhau, tạo ra sự khác biệt rất lớn giữa nhân quyền ở hai khu vực là phương Đông và phương Tây.

1. Chủ nghĩa cá nhân ở phương Tây

Chủ nghĩa cá nhân hay còn gọi là chủ nghĩa cá thể là một thuật ngữ được sử dụng để mô tả một cách nhìn nhận trên phương diện xã hội trong đó nhấn mạnh đến lợi ích của mỗi cá nhân, sự độc lập của con người và tầm quan trọng của tự do và tự lực của mỗi cá nhân. Những người theo chủ nghĩa cá nhân chủ trương không hạn chế mục đích và ham muốn cá nhân. Dù không phải toàn bộ người phương Tây đều theo chủ nghĩa cá nhân, nhưng thực tế cho thấy chủ nghĩa này thật sự được đề cao ở phương Tây hơn nhiều so với phương Đông. Từ đó, chủ nghĩa cá nhân được đề cao trong nhân quyền phương Tây. Họ cho rằng đây là những tư tưởng hay phương diện quan trọng để thể hiện quyền tự do và dân chủ, một phần nội dung chính ở trong nhân quyền.

2. Chủ nghĩa cộng đồng ở phương Đông

Chủ nghĩa cộng đồng đề cao giá trị cộng đồng: lợi ích chung, phúc lợi chung và các quyền mang tính cộng đồng, coi đó là sợi dây liên kết hành động của cá nhân, xác định các quyền và nghĩa vụ cụ thể của cá nhân đối với cộng đồng. Chủ nghĩa cá nhân do vậy đối lập với chủ nghĩa tập thể, chủ nghĩa cộng đồng, tức là đối lập với những chủ nghĩa nhằm nhấn mạnh đến việc xã hội, nhóm lớn hoặc các mục đích quốc gia hay tập thể cần được đặt ưu tiên cao hơn các mục đích của cá nhân. Từ đó, trong quá trình thực hiện nhân quyền ở phương Đông, chủ nghĩa cộng đồng chính là một trong những yếu tố quan trọng thể hiện nhân quyền ở khu vực này.

3. Sự đối lập trong chủ nghĩa cá nhân và cộng đồng trong nhân quyền

Chủ nghĩa cá nhân có ý tiêu cực trong một số xã hội và môi trường nhất định. Ta thường thấy chủ nghĩa cá nhân bị phê phán nặng nề nhất ở các nước phương Đông, nơi mà các hành động hay động thái nhằm đem lại lợi ích cho bản thân mình, theo truyền thống bị xem là những hành vi “ích kỷ”. Những người hoạt động theo chủ nghĩa cộng

đồng cho rằng việc làm có lợi cho cá nhân chính là thiếu đi tính cộng đồng, sự đồng cảm và gia tăng cực đoan cho tập thể xã hội. Chính vì điều này mà ngay từ việc thực hiện nhân quyền ở mỗi quốc gia và khu vực là rất khác nhau khi niềm tin và quan điểm trong xã hội của họ là hai chủ nghĩa đối lập với nhau. Điều này phản ánh rất rõ sự khác biệt trong tư tưởng nhân quyền của phương Tây và phương Đông.

IV. Thực hư khái niệm nhân quyền phương Tây lẫn ắt xã hội ngày nay?

Ngày nay, có nhiều cá nhân đang mang trong mình áp đặt nhân quyền phương Tây và cho rằng đó là giá trị tiêu chuẩn nhân quyền chung cho toàn thế giới. Sự thật là phương Tây là nơi có ảnh hưởng nhất định với vấn đề nhân quyền. Hay nói cách khác, nền văn hóa phương Tây có thể coi như là cái nôi xuất phát của các văn kiện hay luật quốc tế về nhân quyền. Dù tiếp cận về vấn đề nhân quyền hay quyền con người, ta cũng cần hài hòa giữa các chuẩn mực, nguyên tắc chung với những đặc thù về lịch sử, chính trị, kinh tế - xã hội, các giá trị văn hóa, tôn giáo của mỗi quốc gia và khu vực.

V. Tổng kết về nhân quyền ở phương Tây và phương Đông

Dù ở phương Đông hay phương Tây, thì khái niệm về nhân quyền được xem là quyền cơ bản của bất cứ ai là một con người trên thế giới. Nhân quyền ở bất kỳ quốc gia hay khu vực nào thì đều đem lại những đóng góp vào những giá trị văn hóa và các giá trị xây dựng quyền con người của toàn nhân loại. Dù có nhiều sự khác biệt về các yếu tố về trình độ phát triển kinh tế, chính trị, di sản văn hóa, nhưng nhân quyền thực hiện ở phương Tây và phương Đông đều có những giá trị quý giá.

Những công dân ngày nay cần tăng cường sự tôn trọng các quyền và tự do cơ bản của con người, cùng nhau thúc đẩy sự hiểu biết, khoan dung, bình đẳng, tạo điều kiện cho tất cả mọi người tham gia một cách hiệu quả vào các hoạt động của xã hội. Từ đó, để cho nhân quyền được thực hiện một cách đúng đắn, công minh và phù hợp.